

Res de nou sota el sol electoral

L'alternança en el poder és una operació de salut democràtica que servirà per afermar l'estat de dret. Els perills que s'anuncien amb la imminent arribada del Partit Popular al poder no són tan greus. En realitat, no passarà res.

A cada nova contesa electoral els protagonistes del combat tenen la temptació de dramatisar la confrontació fins a convertir-la en tragèdia. Naturalment, no negaré pas que per a molts dels protagonistes, un resultat pot ser políticament dramàtic i fins i tot, personalment, pot esdevenir una tragèdia. Però la tras-

lació de la percepció tràgica d'unes eleccions a la situació general del país l'endemà d'aquestes, segons uns resultats o altres, és absolutament exagerada i pràcticament mai no es justifica, a la vista de les conseqüències reals dels canvis que es produeixen, que més aviat solen ser escassos i, en tot cas, menors que no els anunciats.

En aquestes eleccions, doncs, res de nou sota el sol, per molt que tots els partits, per raons diverses, pretenguin convertir la jornada electoral en un *o ara o mai*, ja sigui anunciant la possible fi d'una època de davallada i l'inici d'una nova era d'esplendor polític, ja sigui augurant la més gran de les catàstrofes, si es modifiquen els equilibris exis-

ARXIU

El PP es prepara per a governar. Els populars intentaran consolidar-se al Principat, el darrer bastió que se'ls resisteix.

tents fins aquell moment. Aquesta voluntat d'exagerar la importància de *l'endemà*, més enllà de les percepcions subjectives sinceres d'incertesa dels directament interessats en un bon resultat, és conseqüència d'una necessitat: la de mobilitzar l'electorat. És clar que, com ha assenyalat fa poc Vicenç Villatoro, després de setze anys de pràctica democràtica, una vegada l'electorat ha quedat força ben determinat per a cada opció i s'ha aconseguit una considerable estabilitat en l'adhesió a una força concreta, les variacions –sobretot a Catalunya, però també a la resta de territoris–, són degudes a la major o menor participació electoral de cada grup d'adherents, segons la percepció que acaben tenint de la transcendència de la seva participació.

D'una altra banda, a més de la necessitat de mobilitzar l'electorat, en aquestes eleccions, la previsió de canvi de partit al govern d'Espanya, certament, afegeix grans dosis de percepció subjectiva i objectiva de perill, especialment en els rengles del PSOE i en les seves delegacions als Països Catalans: es poden comptar a milers la quantitat de càrrecs que, provenint del confort de l'alta burocràcia, ara s'hauran de reciclar d'una manera professionalment *honorable*, alguns amb la pretensió afegida de tenir tractament i honors de víctimes de la dreta, i potser de la pàtria i tot. Les universitats, per exemple, seran receptors d'una notable quantitat de desnonats de la política activa: posem-nos a punt!

Tercerament, tant les catàstrofes de què ens alerten els uns, com l'anunci d'una nova era de felicitat que ens prediquen els altres, associats a les eleccions del 3 de març, tenen a veure amb el supòsit que, efectivament, els canvis entre les maneres de fer del PSOE i les del PP seran notoris i d'una gran transcendència social. En aquest punt és on tothom, per més desgràcia, es posa d'acord, per la necessitat que tenen d'accentuar les diferències entre uns i altres. I en canvi, aquest és, em temo, si més no des de la perspectiva dels interessos nacionals de Catalunya, el punt en què les divergències són menors. Cal avaluar, doncs, què hi ha de realment catastròfic per al país, en aquestes eleccions, i què hi ha de dramatisme fantasiós o merament subjectiu per a la classe política que veu passar davant els ulls el final d'uns anys dolços de poder i d'influència, o al contrari, que ja entrelluca uns anys de futur llaminer, enfilada al nou cotxe oficial.

Confesso que, personalment, la campanya no ha aconseguit de traspassar-me ni la sensació de perill i de catastròfe ni, encara menys, la il·lusió de l'esperança en un futur millor. Però, més enllà d'aquestes sensacions personals de por o d'entusiasme, sí que hi ha algunes qüestions de fons que diuen molt poc en favor del gruix democràtic dels nostres dirigents.

En primer lloc, em penso que un procés d'alternança democràticament establert, mai no pot ser presentat com a catastròfic. Al capdavall, té –o tindrà– tota la legitimitat que el ciutadà vulgui, i a més, s'haurà obtingut exactament pels mateixos procediments amb què han comptat els ara vençuts. El PP, és cert, arriba al poder després d'un seriós procés de desestabilització del govern, i havent fet trontollar el mateix sistema polític per causa d'alguns excessos en l'obsessió d'erosionar el PSOE. Però el PSOE –fem memòria– va arribar al poder, també, gràcies a l'autoliquidació del partit que llavors era al govern, la UCD, i en un marc d'instabilitat que té la seva màxima expressió en el cop del 23 de febrer, mig any abans de guanyar les eleccions. I, com se sap, s'ha mantingut al poder recurrent, quan ha calgut, a mecanismes que també desestabilitzaven el sistema democràtic en conjunt, i que han acabat arrossegant-lo cap a una greu crisi de credibilitat.

Lamentablement, aquí ningú no és lliure de pecat, i no veig com posar en una balança els excessos antidemocràtics d'uns i altres, per mesurar quins han estat més greus. Per tant, i en definitiva, si el PP arriba al poder segons les regles de joc establertes i que tots han utilitzat de la mateixa manera, benvingut sigui. I si les regles no eren bones per al PP, el PSOE ha tingut catorze anys per a canviar-les.

Però, en segon lloc, em penso que la transició a la democràcia, a l'estat espanyol, no serà completa sense aquest pas de la dreta pel poder. Les denúncies de connexions del PP amb el franquisme no són de cap manera procedents, i menys quan tots els partits han incorporat ex-franquistes notables en els seus actius polítics, o els han homenatjats i condecorats, i quan encara es fa l'elogi de la transició, precisament, per no haver provocat cap ruptura en les persones. Per tant, sóc del parer que cal que la dreta provi de manar, que mostri què pot donar de si mateixa, i que els ciutadans –sobretot, els més joves– contras-

tin si hi ha diferències de discurs i de pràctica política entre uns i altres. De la mateixa manera, em sembla recomanable que qui ha governat Espanya gairebé catorze anys torni a fer d'oposició, després de l'experiència de govern. Serà, no en tinc cap dubte, una oposició més madura i documentada que no pas la que podia haver fet fins al 1982.

Les incògnites catalanes del 3 de març.

Però, tota una altra qüestió és quina pot ser la lectura catalana dels resultats del 3-M. Sobre això, sí que cal fer una primera observació, i és que tant la interpretació de la pre-campanya, com de la campanya, i dels mateixos resultats, ha estat feta, es fa i es farà, fonamentalment, en clau espanyola. Potser amb l'excepció d'Esquerra Republicana –i encara– per als partits que a Catalunya es presenten a les eleccions, l'objectiu és de governar Espanya, o d'influir-hi. No hi ha, pròpiament, un projecte català per defensar a Espanya. Ni tan sols de CiU, que després d'haver venut, des de 1993, la necessitat de ser decisius a Madrid per a poder influir en la política espanyola, mal podria explicar ara una participació electoral només en clau catalana, presentant-se com a dicte contenció d'una futura política espanyolista del PP. De fet, l'ambigüitat de CiU de donar per descomptada la victòria del PP i de voler mobilitzar el seu electorat per evitar-ne la majoria absoluta, fa que sigui inevitable –de fet, no ho poden desmentir sense incórrer en incoherència– que hom imagini que els interessa un pacte amb el PP. Tanmateix, per a una bona part del seu electorat, aquest seria un pacte contra natura, prou escandalós per a sentir-se desmobilitzat parcialment d'anar a votar. La posició de CiU és molt crítica, perquè a Espanya els convindria allò que no poden defensar a Catalunya, sense perill d'accentuar la relativa feblesa en què van quedar a les darreres eleccions catalanes: que el PP tingués majoria absoluta, i els estalviés el mal tràngol d'haver-hi de fer tractes.

El problema de fons, i la font de tantes contradiccions objectives en els interessos dels partits nacionalistes, és que en lloc d'haver aconseguit de catalanitzar Espanya, aquests tres o quatre anys darrers s'han espanyolitzat fins i tot les eleccions catalanes, i ara es fa molt difícil de tornar enrere. S'han dit tants barbarats, que ara la confusió és molt gran. Des d'aquella ingènua i ambigua eufò-

Joaquim Molins i Pujol. CiU no ha aconseguit catalanitzar l'estat espanyol, ben al contrari, s'han espanyolitzat ells.

ria catalanista del PSC d'haver col·locat tres ministres a Madrid (com si aquesta fos la més gran expressió del seu projecte polític per a Catalunya), passant per l'anada de Rafael Ribó a Madrid mentre Anguita es passejava per Catalunya, fins a haver conegut les conseqüències de l'*ara decidirem* de CiU, i l'experiència de la diputada d'ERC recorrent totes les tertúlies castisses de la capital de l'estat, tot ha estat com una comèdia d'embolics, en la qual, mentre es deia fer una cosa, se n'aconseguia, objectivament, una altra. Qui pot articular ara, amb credibilitat, un nou discurs polític català per a les eleccions espanyoles? Francament, ningú.

A Catalunya, doncs, del 3-M, només se'n pot esperar un pas més en l'homogeneïtzació del mapa polític propi amb el de l'estat. I per mi, aquesta serà la conseqüència més greu de totes les imaginables. Més que la mateixa victòria del PP. La primera, l'homogeneïtzació del mapa polític, és un procés de llarg abast i profundament desnacionalitza-

dor, que costarà d'invertir en la seva tendència. La segona, la victòria del PP, és més conjuntural, i els possibles atacs a l'autonomia política, si es produeixen, sempre podrien ser discutits per vies jurídiques i polítiques, fins i tot amb la possibilitat de desencadenar efectes contraris als esperats pel PP. Efectivament: no em preocupa tant que el PP governi Espanya, i que des del govern central intenti de dismantellar alguns dels avenços aconseguits per l'autonomia catalana, com el seu pes electoral a Catalunya. En part, no em preocupa perquè no crec que li interessi d'obrir un front antiautonomista; en part, perquè si obrís aquest front, encara confio en la capacitat de resposta del país. Però, en canvi, l'homogeneïtzació de mapes polítics significa la concreció pràctica d'aquella espanyolització de la política catalana que tantes vegades he denunciat aquests darrers anys. Amb l'agreujant, no en dubteu, del lamentable espectacle d'individuats que, com fa uns mesos ja va protagonitzar Josep M. Trias de Bes, el ma-

teix dia 3 a la nit, s'apuntaran de manera oportunista a la *nova majoria*, tal com demana, desvergonyidament, l'eslògan electoral del Partit Popular.

Per una política catalana a Espanya. Així, doncs, des del meu punt de vista, que és una perspectiva sobiranista, el problema greu és el de la pèrdua d'una dinàmica política pròpia, que ens ha fet absolutament dependents de la política espanyola. No ens enganyem: els resultats electorals són conseqüència de les polítiques anteriors. I si els resultats del pròxim 3 de març acaben essent negatius per als interessos nacionals de Catalunya, caldrà revisar autocríticament què s'ha fet aquests darrers anys per haver acabat d'aquesta manera. I ho haurem de fer, és clar, mentre el Partit Popular governi Espanya, i intenti de consolidar-se a Catalunya, darrer bastió dels Països Catalans que els resta per conquerir.

Salvador Cardús
Sociòleg